

Б науково-художній часопис

БОГОВИЦЯ

2011 рік, березень, число 3 (65)

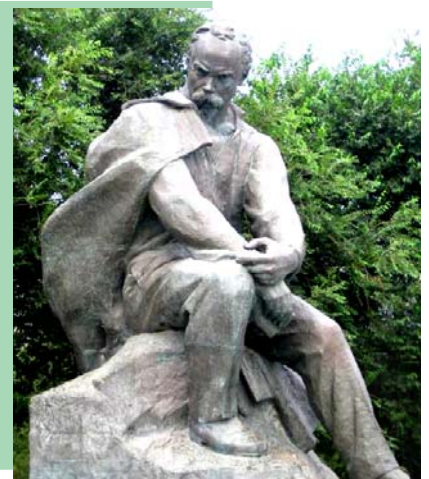
Будеш, батьку, панувати, Поки живуть люди

У духовній історії України Шевченко посів і досі беззастережно посідає виняткове місце. Значення його творчої спадщини для української культури важко переоцінити. Його «Кобзар» започаткував новий етап у розвитку української літератури і мови, а його живописна і граверська творчість стала визначним явищем не тільки українського, а й світового мистецтва. Поезія Шевченка, при всьому зв'язку з усною народною творчістю, попередньою українською та європейською літературами, була явищем наскрізь оригінальним і новаторським. Літературознавець О. Білецький, редактор академічних видань творів Шевченка, справедливо підкреслив у нього особливий тип художнього пізнання, не повторений ніким і не повторюючий нікого у всій історії світової літератури. Творчість великого поета внесла в українську літературу незнане багатство тем, жанрів і формальних особливостей. Вивівши українську літературу на шляхи, якими йшов розвиток великих європейських літератур, Шевченко надав їй загальноєвропейського, а разом з тим і світового значення.

Поєднавши у своїх поетичних творах живу розмовну мову з словесно-виразовими засобами книжної мови, Шевченко підніс українську літературну мову на новий, якісно вищий ступінь. У поетичних творах Шевченкова українська мова набула незвичайного багатства барв та відтінків, а також можливостей

передачі не тільки найтонших настроїв, почуттів і думок, а й глибоких філософських та політично-суспільних узагальнень. Широко користуючись лексикою різних галузей науки й мистецтва, Шевченко заклав основи термінологізації української лексики, підносячи цим самим українську літературну мову до рівня найрозвиненіших мов світу. Провідним мотивом творчості Шевченка, що пронизує також весь його життєвий шлях, була самовіддана любов до України і нерозривно пов'язана з нею ненависть до всіх її гнобителів. Його революційний заклик «... вставайте, кайдани порвіте і вражою

злою кров'ю волю окропіте» був зовсім новим словом не лише в українській літературі. У розвитку національної і соціальної самосвідомості українського народу творчість Шевченка відіграла величезну роль.

«Ні! Я – жива! Я буду вічно жити!»

(до 140-річчя від дня народження поетеси)

Творчість Лесі Українки є великим надбанням не лише української, а й усієї світової культури. Її безсмертні твори відомі далеко за межами нашої країни, перекладені на мови народів світу. Талант Лесі Українки проявився у найрізноманітніших сферах літературної праці — вона була поетом, драматургом, прозаїком, літературним критиком, публіцистом, перекладачем, фольклористом.

І. Франко, оцінюючи творчість Лесі Українки, ставив її на перше місце серед поетів кінця XIX ст., характеризує її, як талант сильний, наскрізь мужній, хоча й не позбавлений жіночої грації і ніжності. Народилася Леся Українка 25 лютого

1871 року в інтелігентній родині. Рід свій вела від людей порядних, не пустодухих, не мізерних. Дід Лесі був декабристом, тітки пов'язані з народовольцями, дядько її — Михайло Драгоманов — історик, фольклорист, публіцист, громадський діяч, улюблений Лесин наставник, змушений був жити в еміграції. Друзями родини були такі люди як Лисенко, Старицький, Франко. Мати Лесі — Олена Пчілка — письменниця, етнограф, видавець, редактор, перекладачка, педагог. 18-літньою дівчиною вона записала у щоденнику: «Всі народжені мною діти будуть розмовляти українською мовою».

Мати вплинула на формування світогляду, виховала патріотичні почуття. Прилучала з дитинства до перекладацької праці. Заохочувала до вивчення фольклору, етнографії. Завдяки матері Леся «змалечку пише добірною українською мовою». Мати добирала домашніх вчителів, не віддала до гімназії, бо це була казенна наука, всуціль зрусифікована. Вона ж вибрала доньці велими красномовний псевдонім — Українка. Мати вплинула на розвиток обдарувань, рівень освіченості. Риса характеру, вольова вдача матері передалися і її геніальній дочці.

Петро Антонович Косач, також був людиною прогресивних поглядів. Батько великої родини, він був надзвичайно стриманий і терплячий, вольовий, принциповий, делікатний у стосунках із людьми, вмів цінувати людську гідність, користувався великим авторитетом серед дітей.

Він врятував життя Лесі, коли вона була ще немовлям. Оскільки мати не могла годувати груддю доньку, бо захворіла на тяжку анемію, то батько, боячись, що дитина загине, взяв відпустку і за лікарськими приписами, які старанно виконував,

налагодив штучне годування і виходив Лесю сам. Може, тому вони: донька і батько, були найщирішими і найніжнішими приятелями. Та й Леся була подібна до нього і вродою, і вдачею. Для своєї улюблениці Петро Косач побудував «білий домок», де Леся писала свої твори, був одним з перших читачів. Підтримуючи обдарування і захоплення, все ж найбільше турбувався про здоров'я, тривожився, коли у «білому домику» до пізньої ночі горіло світло.

Найбільше, що дав дочці, — безкорисливу справжню батьківську любов, матеріально забезпечив здобуття освіти, сприяв розвитку обдарувань, захоплень, вплинув на формування характеру і вдачі.

Понад 30 років віддала Леся Українка творчості і, коли згадати, що на ці ж роки припадає безупинне змагання з туберкульозом, який вразив дівчину на одинадцятому році життя, поступово руйнуючи організм, спричинив до тяжких операцій та нелюдських страждань, мусимо дивуватися винятковій мужності і працездатності геніальної поетеси. Уже в ранніх творах Леся заявляє:

*Так, я буду крізь сльози сміятись,
 Серед лиха співати пісні,
 Без надії таки сподіватись,
 Буду жити! Геть думи сумні!* («*Contra spem spero*»).

Леся була щедро обдарована від природи, вона кохалася в казках і переказах, любила українську народну пісню, вивчала звичаї, побут, дивовижні повір'я і легенди Волині. Вона принесла в українську літературу багатий світ героїв з гострим розумом і палким серцем, самовідданих борців з несправедливістю за правду і людське щастя.

Леся Українка і сама була поетесою-борцем. Її цікавили люди героїчні. Вона писала про їхню відданість справі, про їхні поривання до волі. Поетеса хотіла бачити суспільну боротьбу творчою, а національні чвари припиненими, вона твердо бажала, щоб український народ звільнився від власної безсилості, й ставила своє сильне поетичне слово на бік народних

**Людмила
 НОВАКІВСЬКА,
 кафедра
 української
 літератури
 та
 українознавства**

інтересів. Для неї література поряд з наукою і мистецтвом була формою національної ідеології, тому вона завжди виступала на боці всього, що могло сколихнути національне сумління, торкнутися різних сторін життя. Про це писала і в своїх листах: «Як би там не було, а література — моя професія. От тільки одно мене

бентежить, що здоровий дух у здоровому тілі, а мені таки все не ліпше, а либонь, чи не гірше.» (10 грудня 1889 року. с. Колодяжне. До Михайла Косача); «Не знаю, чи коли вдома були в мене такі години тяжкої, гарячої, гіркої туги, як тут, у вільному краю. Мені видається, що на руках і на шиї у мене видно червоні сліди, що понатирали кайдани та ярмо неволі, і всі бачать ті сліди, і мені сором за себе перед вільним народом. У мене руки в кайданах, але серце й думка вільні, може, вільніші, ніж у сих людей, тим то мені так гірко, і тяжко, і сором...» (25 лютого 1891 року. Відень. До М. Косача); «У нас велика біда, що багато людей думають, що досить говорити по-українськи, щоб мати право на назву патріота, робітника на рідній ниві. Українство, зрештою, це не поверхові його вияви: говорити, писати по-українськи. Цього може навчитися кожен, однак при тому так і не стати, не почуватися українцем, а отже, ніколи й не відчувати того болісного трему й щему вже від однієї згадки про Україну... А знаєте, таки є щось в цьому слові!» (До М. П. Драгоманова).

Найповніше виявився талант Лесі Українки у поезії — спочатку в ліричній і ліро-епічній, а потім і в драматичній. Найкращі її поетичні твори «Contra spem spero», «Мій шлях», «Горить моє серце», «Ave regina», «Товаришці на спомин», «Досвітні огні», «Сльози-перли», «Мріє, не зрадь», «Дим», «До товарища», «Слово, чому ти не твердая криця», «Хотіла б я піснею стати», «Вишеньки» (для дітей), «До мого фортепіано», поеми «Давня казка», «У катакомбах», легенда «Орфееве чудо» та інші.

Вона писала короткі прозові твори. Здебільшого це казки, оповідки, розповіді з сільського життя, серед них оповідання «Приязнь», «Над морем», «Помилка», «Розмова».

Леся Українка була талановитою перекладачкою. Вірші Гейне, Байрона, Ади Негрі, уривки з творів Данте і Шекспіра, давні єгипетські пісні у її відтворенні — зразки творчих перекладів, які належить вивчати й шанувати. Вони дають естетичну насолоду, зближують віки й народи, поетів і читачів.

Леся Українка заявила про себе як публіцист. У Київському літературно-артистичному товаристві вона виступала з доповідями й рефератами про українську, російську, італійську, німецьку літератури, виявляючи глибокі знання і ясне критичне мислення дослідника-літературознавця. Вона зробила кілька оглядів про тогочасну

українську літературу на Буковині, про стан італійської, польської літератур, про нову соціальну драму, про образи жінок у світовій літературі.

«Лісова пісня» — це шедевр Лесі Українки.

Це твір про силу, життєвість, гармонійну красу і творче безсмертя її народу. Вершиною її творчого генія є такі драматичні твори, як: «У пущі», «Одержима», «Адвокат Мартіан», «Касандра», «Руфін і Присцилла», «Оргія», «Камінний господар», «На полі крові», «Бояриня».

Полум'яне серце поетеси зупинилося на 42 році життя (1 серпня 1913 року). В жалобі схилила голову мати-Україна. Леся Українка

вірила в щасливу прийдешність свого народу. «В просторі бачу я країну осяйну, неначе світло ідеалу, неначе світло правди», — писала вона. В останні дні життя, переборюючи тяжкий фізичний біль, письменниця творить оптимістичний гімн своєму народові, в силу духу якого вірила до кінця днів своїх:

І встане велетень з землі,

Розправить руки грізні,

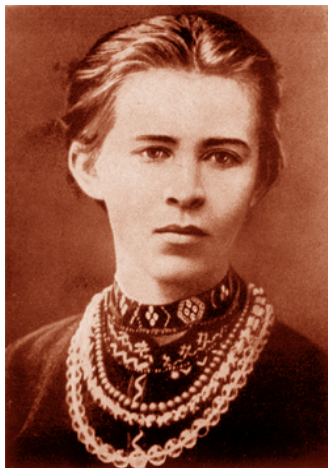
І вмить

розірве на собі

Усі драти залізни.

(«Про велета»).

Спадщина Лесі Українки — це багатоще джерело краси і творчого духу народу, з якого черпати усім живущим і прийдешнім поколінням чисту воду, брати насагу для життя і праці.

«ДЕСЬ НА ДНІ МОГО СЕРЦЯ ЗАПЛЕЛА ДИВНУ КАЗКУ ЛЮБОВ»

Саме таким тимишинським поетичним рядком називався поетичний вечір, присвячений Дню закоханих і 120-річчю з дня народження Павла Тичини, який відбувся нещодавно на факультеті української філології. Цей вечір був багатим унікальним. По-перше, мав аж дві пари ведучих: студентів Андрія Литвина та Інну Панчук і Ярослава Крицького та Дарію Дяченко. По-друге, показав видатного поета Павла Тичину з малознаного боку: з точки зору його стосунків з коханими дівчатами й жінками. По-третє, він розповідав про почуття, яке вже давно заплело казку в серці кожного з нас. І приємно, що трапилась така прекрасна нагода поділитись цією казкою з широким загалом, причому, поєднати її не тільки з есесвітнім Днем закоханих, а й із її величністю Поезією.

Ведучі повідали переповнені глядачами аудиторії, що Павло Тичина залишив про кохання дуже багато чудових віршів, що й сам він багато разів любив. Волею долі це часто були сестри. Так, Павло закохувався в сестер Нюсю й Полю Коновал (це до Нюсі-Інни звернено знаменитий Тичинин вірш «О панно Інно...»), у сестер Оксану й Ірину Коцюбинських (дочок письменника Михайла Коцюбинського), у сестер Романенко, у сестер Петренко, у сестер Пилинських, сестер Котових (одна з Котових, відома як поетеса Олена Журлива, зазнає совєцьких репресій, після таборів повернеться додому хвора, і Павло до кінця свого життя надсилатиме їй гроші на ліки)...

Захоплювався Павло Тичина й «не сестрами»: акторкою Риткою Нещадименко, співачкою Оксаною Петрусенко... Всі жінки в були різні, але всі гарні. І схожі ще в одному: кожна музично обдарована. «Я ніколи не покохаю жінку, котрій бракує слуху», — писав Тичина в книжці «Замість сонетів і октав».

Зрештою, через кілька десятиліть Тичина нарешті одружився. З давню закоханою в нього Лідою Папарук. І прожили вони в мирі та згоді все життя, і берегтиме Павло святість шлюбу так само вірно й самовіддано, як до того беріг святість почуття Кохання (тут ведучі знов доброзичливо

пожартували, зазначивши, що Павла Тичину доречно було б назвати нашим українським Валентином).

Безперечно, в студентському виконанні звучали Тичинині вірші про любов. І — просто вірші про любов. Декламували Олександр Яковенко, Оля Михальченко, Ірина Острірова, Олена Богачик, Андрій Литвин, Катя Прилипка, Володимир Ліщи́мен, Алла Сулима та інші.

А ще були конкурси, було традиційне вже для нашого університетського літоб'єднання поетичне ворожіння (цього разу, звичайно, долю «пророкував» своїми рядками Павло Тичина), студентські вірші, прекрасні пісні у виконанні Сергія Цюрка, вибір Валентина й Валентини (з цього приводу ведучі пожартували, обмовившись, що в нашому випадку, мабуть, правильніше було б сказати: вибір Тичина і Тичинки).

Завдяки дбайливим організаторам (а це були університетське літоб'єднання імені Миколи Бажана, кафедра української літератури й українознавства, студрада на чолі з Оленою Богачик тощо) і уважним захопленим учасникам, у залі того дня заплелась справжня казка Любові. А про те, що вона сподобалась, свідчить і той факт, що через кілька днів за цим же сценарієм впростились повторити свято і студенти факультету історичного, що їм теж чудово вдалось.

Тичина, як і кохання — це те, що нас об'єднує!

університетське літоб'єднання імені Миколи Бажана

Ольга Михальченко

Павлу Тичині

Твій оркестр знову грає,
Ніжнодзвонно, милодзвонно!
І чарує, як перлина,
Рясноквітчана весна,
Що в словах твої ступає
Благодатна, як Мадонна,
І для пісні хмар перина
Розсувається тісна.

І пташок різноголосся,
Вільнокриле, ніжноплинне
Будить сонную природу
І засніжені серця.
І потічком розлилося
В душу щастя тополине,
Й проліском добро зісподу
Проростає з корінця.

А прозорі аромати,
Легкомисні, свіжовіянні
В світ гармонію вдихають
Й чисту молодість садків.
Так довіку будуть грати
Твої арфи солов'їні,
Теплі ноти, що вславляють
Барвограй твоїх рядків!..

ПАВЛО ТИЧИНА В УМАНЬСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Алла Сулима

* * *

Читаю душі, наче книги я...

Павло Тичина

Чужа душа — пітьма. Ніхто не знає,
Які у ній думки і почуття,
Вона в безодню чорну поринає
Чи тягнеться до світлого життя.

Де ж геній той, що зможе розгадати
Цю загадку, захovanу в очах,
Цю книгу долі, кинуту за ґрати
Серцею?! До них же не знайти ключа!..

Її свою не здатна душу прочитати,
Гортаю я пожовклі сторінки,
А там лише відірвані цитати
І власні недописані рядки...

* * *

Листя

Жовкле,

Що з тобою сталося?

Павло Тичина

Дарунок осені — під ноги мертве листя,
Як воїни, що сплять на полі битви
І більше не прокинуться... Топчися,
Рви, підкидай чи ріж їх лезом бритви!

Їм байдуже. Підступно їх убил
Доші, вітри та мрії кольорові.
Лежать тепер деінде без мозил,
Багрянні від запеченої крові!

Їм байдуже. Віддали Богу душу.
Зроби з листочків декілька букетів.
Їх спокою ніхто вже не порушить...
Життя програто неминуцій смерті...

Катя Прилико

«Прийом у лікаря»

або «Не знаю, що болить»

(варіація на «Ви знаєте, як липа шелестить»)

Лікар:

Ви знаєте, як липа шелестить?
А як цілються із сонцем квіти?
А чому шрами-зморшки — гордість діда?
А те, як понад все кохають мить?..

Він затуляє сонце долонятами
І вперто: «Лікарю! Моє життя!»
Байдуже, чи багатство чи сліття.
І дід теж твій зі слізми немовляти.

Ви знаєте, як липа шелестить?
Ви знаєте?! А в вас душа болить?..

Попри відсутність переконливих доказів стосовно можливих відвідин Павлом Тичиною нашого міста, між двома опорними точками «Тичина» й «Умань» ми все ж без вагань проводимо вправену пряму. І на це маємо шонайсерйозніші підстави.

Умовною «відправною» цією прямою хай буде точка під назвою «Умань» в житті і творчості самого Тичини.

У Поетовім Щоденнику-повісті «Погорож з капелю К. Г. Стеценка» натрапляємо на рядки, датовані 27.X.1920р.:

Про Умань вагон Балкає.

— Отам би підживитись. Хай нам по пудові сала на душу, по пудові цукру, — намо нам той тютюн?

— Да, — каже [Кирило] Гриворовим], — уманці великі філософи, я знайомий з кооператорами, треба їх накачати, щоб нас піддержали.

Задуємо, що в Умані Курбас. І Жінка його тек?

— Так.

Рядки, як бачимо, побіжні, констатуючі, без особистих Поетових трактувань. На жаль, уже наступний тичинський запис досить різко і несподівано «перестрибує» на інший маршрут, і задрок про наше місто більше не трапляється. Іхали-бо тоді з Вапнярки. І поїхали, як і веде залізнична колія, прямо на Тульчин. Щоб потрапити в Умань, довелося би робити добрячий задрок. Не інтакіе, влігнуло й різке погіршення погоди. Зрештою, думається, якби Тичині вдалось-таки побувати в Умані з капелю, він обмовився б хоч словом про побачення (а воно, безсумнівно, відбулось би!) зі задуваним у процитованому записі Лесем Курбасом. Інша річ, якщо «уманські» щоденникові листки зумисне кимось вкравані: Курбас-бо неввозі стане «ворогом народу»...

Цілковито імовірно, що Тичина, будучи наркомом, тоді — міністром освіти, міг відвідувати уманські навчальні заклади між 1943 і 1948роками. Але, якщо такі й було, кругозвертв важких післявоєнних років надто надійно приховала від нас подібні свідчення.

Нічого конкретного не підказують у цьому питанні й Тичинині поезії. Неважко не оспівав би він бодай в одному вірші красу Сорсієвки, якби хоч раз у ній побував?..

Правда, 1937 року (!) пробував Тичина брати участь у написанні колективної (!) поеми «ван Голата». Поеми так і не вишло, мабуть, заввадила саме ота «колективність» та ідеологічна примусовість, але в тичинських чернетках zostались від неї такі рядки про Умань (ідеться про Колівщину). Не мени підзначили під «класовий підхід» та соцреалізм видаються нам і задрок (досить часті, до речі) про Умань у Тичининій симфонії «Скворозод» (писана між 1920-ми і 1940-ми роками). Дотепню й тонко обіграв музикальний Поет назву Умані і в розмові під:

...як в У — аєву! Ув Умані ж дворянства

погнуло! — загинуло, аєву! (с.72)

Далі наша умовна пряма йде, наприклад, через пункт «Микола Бахан», який юнаком саме в Умані вперше почув безсмертні Тичинині «Соняні кларнети» й безмежно ними захопився; через пункт «Надія Суровцова» (наша землячка знала Тичину в бурхливій харківській молоді роки, а потім, виволена з тридцятирічних таборів не без його допомоги, часто навідувалась із Умані до нього в Київ); через вилтєльську другу школу, яку їздила до Тичини-міністра вибавити учням золоті медалі й добилась і зустрічі, і допомоги. І, змайно ж — через Уманський державний педагогічний інститут (нині — університет).

Власне, педуніверситет і стане завершальною і чи не найважливішою точкою нашої умовної прямої.

Чому ім'я Тичини — саме в уманського вчз? На жаль, за непорушною радянською традицією, по-справжньому починали шанувати митця лми по його смерті. Отже, тільки 1967 року, коли Поет ступив за межу вічності, назвали його іменем тоді ще «безіменний» Уманський педагогічний.

Времіні-реміт, попри все, подібна формальність для вузу обернулася удачею. Арже неввозі інститут, як «дрібно містечковий» вищий умбовий заклад, опиняється перед загрозю розформування. Опиняється вже не вперше, але, здається, навіть у війну ситуація була мени безнадійною, ніж наприкінці 60-х, коли, під час посилання в Україні т.зв. брєжнєвських приморозків, закрили вуз хоч... саме Міністерство УРСР! Невідомо, як би склалась майбутня доля Уманського педагогічного, якби...

...Якби не лист від голови правління СТУ О. Т. Гончара — завідуюму відділом науки ЦК КП України В.В.Цветкову про негодійність закриття Уманського педагогічного інституту ім.П.Г.Тичини (від 4травня 1970р). Весь цей доленосний документ побудований на єдиному й найвагомійшому ар'ументі: закриття вузу — зневага до Тичинного імені. Очевидно, саме цей ар'умент і відіграв остаточну роль у тому, що інституту не закрили.

Важко переоцінити роль, яку це ім'я відіграло й у наступні десятиліття, коли саме воно надихало, спонукало, об'єднувало й зосереджувало мистецькі сили з усієї України саме в стінах Уманського інституту. Наприклад, на шириних Тичининських читаннях, які стали для вузу традиційними десь починаючи з 1970-х років. Підтримувались зв'язки і з ріднею Поета.

Головне, звісно ж, нік не у формальних заходах, а — в намагаєні підняти на Павла Тичину зовсім іншими очима: не в «охріційному» варіанті, поданому заідеологізованими підручниками, а як тождого лірика, добру душу, глибоко прагмату постать і глибоку українську людину.

Хочеться вірити, що Умань, зокрема Уманський педуніверситет і надалі будуть шедрами на пам'ять і ширю повагу до Поета. А отже, як питання, чи бував Тичина в Умані зостається відкритим, так і наша символічна пряма «Тичина — Умань» аж ніяк — не завершується.

Возовуця
2011 рік, березень, число 3 (65)

науково-художній часопис

Марина Павленко,
кафедра
української
літератури
та
українознавства

**Стеблівець
Тетяна**

До рідного слова торкнімось душею!

Спочатку було Слово... Так починається книга книг — Біблія. Саме у слові бере весь свій початок Всесвіт. Сьогодні ми не додаємо слову такого великого значення, як в давнину. Людина мало стурбована тим, як вона говорить. Її важливіше те, що вона говорить. Важливо передати в слові більше інформації. Наша мова стала одноманітною, неемоційною, в ній багато вульгаризмів, а то і нецензурних слів і виразів. Серед молоді зараз дуже популярна своя особлива мова. Її називають молодіжним сленгом, або жаргоном. Мені здається, що такі наші «слівця» потрібні іноді як протест проти стандартності, мовних штампів. Але це ще не найгірше в нашій мові, це тільки початок величезної безодні, смерті рідного слова.

Ми тільки й чуємо з шпальт газет та телевізора російську, заклики, що треба володіти іноземною мовою. А хто говоритиме рідною, солодкою, милозвучною, мовою батьків і прадідів? Від кого вперше пролунають слова, що наша мова модна, популярна? Коли роботодавці почнуть вимагати ідеального знання української мови?

Люди, які забувають і зневажають рідну мову, гідні тільки жалю. Самі не розуміючи, що роблять, вони зазнають непоправної втрати, стають на шлях найбільшого злочину проти культури всього людства, бо народ може відбудувати все: господарство, добробут, — але мову відновити не може. Нація зникає!

Мову потрібно популяризувати, як «Pepsi» і «McDonald's». Досить знущатися з мови! Досить! Потрібно перестати скаржитись на безграмотну владу, оточуючих та пресу. Треба почати з себе, заговорити, заспівати, написати рідною, квітучою мовою.

Тож бережімо рідну мову, шануймо і розвиваймо, дбаймо про її чистоту і красу, намагаймося говорити один одному лише добрі слова, тоді і світ навколо стане кращим, добрішим.

Не шкодуйте часу й зусиль для вивчення мови, боріться за її красу, правильність, багатство. Розвивайте і бережіть наш національний скарб.

*Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.*

Пильно й ненастанно.

*Політь бур'ян. Чистіша від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам.
Хоч і живе своїм живим життям.
Прислухайтесь, як океан співає —
Народ говорить.*

М. Рильський ■

Олена БІЛЕЦЬКА

Мова є — то є й держава

Кожна людина обирає собі мову, якою спілкується, інколи таких мов кілька, але рідною буває лише одна; найпотаємніші думки довіряють найріднішій мові і пишуть вірші загалом найріднішою мовою. Немає такого письменника, який би не виказав своєї любові до своєї мови, який би не еболівав за її долю, тому що роль мови у житті людини важко переоцінити. Можна багато говорити про красу, мелодійність, чарівність української мови. Тільки глухий не оцінить краси української мови... Мова є — то є держава... Так, краще не скажемо, тому я повністю підтримую це твердження.

По-перше, мова — то форма, яка, наче глечик воду, утримує менталітет народу. І якщо розбити глечик, то вода не зникне, а просто розтечеться, випарується, піде у землю. І люди без мови не зникнуть. Вони просто стануть інакше дивитися на ті ж речі, вони стануть іншими. А коли люди стануть іншими, тоді і держава стане іншою.

По-друге, мова для людини не є лише засобом спілкування, вона є невід'ємною частиною самої особистості, бо за мовою можна пізнати саму людину, її погляди, її вдачу. Не можу у цьому зв'язку не згадати Івана Багряного, який часто розмірковував, чому українців треба примушувати вчити рідну мову, чому, потрапляючи в російськомовне середовище, українці зразу ж переходять на якийсь суржик, чому дозволяють чужинцям втручатись у їхнє життя?

По-третє, для кожного з нас рідна мова — це дорога спадщина, яка об'єднує в собі народну мудрість. Це наша гордість, бо все, що створено нею, увійшло в скарбницю загальнолюдської культури. Доречно зауважити, що увесь світ віддає шану геніальним майстрам українського слова Тарасові Шевченку та Іванові Франку. Далека за межами України відомі

твори Михайла Коцюбинського, Лесі Українки, Максима Рильського, Олеса Гончара, Євгена Маланюка, Андрія Малишка. Українською мовою перекладено все найкраще, що створило людство.

А тому рідну мову слід оберігати від калічення, від слів-перевертнів, що живуть поза всякими законами, уникати всього, що є супутником недбалості у мові і безкультур'я. Нині, як на мене, становище екстра критичне: влада сприяє зрощенню населення. То ж любимо її, рідну мову, розвиваймо. Борімося за красу, за багатство, за правильність. Адже, як сказав В. М. Сосюра, «...без мови нашої... й народу нашого нема».

Ніжна душа мого народу бринить у слові. Слово, оповите любов'ю, вигранене вічністю, музично-незбагненне і сонячно-прозоре, заходить у серце і настроює струни ніжності. Ніжне українське слово будить у нас людину, воно освячене любов'ю до найдорожчого на землі, воно сходить зорею і яскравіє, доки людина живе для добра, доки мудрість і праця квітнуть землею, доки живе в людині жага творіння.

Таке воно, чисте і щире українське слово; така вона, рідна мова — найбільша духовна

коштовність, у якій народ звеличує себе, якою являє світові найцінніші набутки свого серця й мудрості, передає з покоління в покоління досвід, культуру і життєдайні традиції. Рідна моя мова — це та тайна, яка робить народ народом і увічнює найтонші порухи його душі.

Упродовж віків український народ творив і шліфував свою мову, заносючи в мовну скарбницю переплавлені у ніжній душі, добірні перлини пізнання, почуття, мрії. Але як же часто ці віки були сповнені важкими випробуваннями на міцність, життєздатність моєї рідної мови! Я звертаюсь до історії України — і бачу, як протягом трьох століть були проголошені десятки державних актів і постанов як з боку царської влади — відвертих і неприхованих, — так і з боку радянської влади — хитріших і завуальованих, котрі мали одну мету: обмежити, заборонити і знищити українську культуру, мову тощо. Україна після цих страшних ударів, які не кожна нація може витримати, зазнала колосальних втрат, та, на щастя, все це витримала.

Але хіба я помилюсь, коли скажу, що саме зараз культура й мова в Україні переживають екстремно важкі часи? Так, у всі часи мовне питання в Україні було гострим. Але зараз, мені здається, закрадається якась безнадія, безвихідь і поселяються в душах поборників мови: усе людство вже давно заклопотане зовсім іншими проблемами, багато чого досягло, а ми й досі товчемося навколо того самого.

Я припускаю, що через свою неосвіченість чогось не розумію, але я твердо переконана в одному: якщо наша мова зникне в Україні, то її більше ніде не залишиться (в її живому вигляді) і ніхто її не підтримає. Другої України у нас немає!

Тому, саме на нас, молоді, покладено відповідальність подбати про рідну мову, підтримати її, допомогти розвиватися, бо саме нам випала велична місія — піднести Україну до світових вершин, вивести її шляхом незалежності, проголошеної десять років тому, у число могутніх держав.

Нехай за одне покоління не можна змінити того, що сформувалося століттями. Але зміна потрібна, бо інакше зникне мова, а з нею — нація і культура. Цього світова історія нам не вибачить.

...З перших хвилин мого життя у безкрайньому океані звуків неповторно звучить мелодія рідного слова. І кожне слово — немовби виплекана народом-дивотворцем квітка з неповторним ароматом, із неповторними барвами. Хай же ніколи вона не зів'яне, хай радує світ своєю красою!

Ти постаєш в ясні обнови,
Як пісня, линеш, рідне слово.
Ти наше диво калинове,
Кохана материнська мова!
(Д. Білоус)

Фото зі свята рідної мови

Кохання в різних ракурсах

Кохання... Це слово завжди хвилювало душу кожному поколінню людей. Всі прагнуть його знайти, втримати і залишити в серці на все життя. Завжди готові були докласти максимум зусиль для цього, дехто – віддати життя, змінитися докорінно, переглянути свій світогляд, зрадити усталеним принципами, прийняти чужі погляди, втратити таку цінну для нас волю, інколи, повністю розчинитися в коханій людині, стати тінню для неї чи залишитися в тіні її характеру.

Насамперед треба вирішити головне питання – що тобі потрібно для кохання, що кожен з нас розуміє під звичайним словом «кохання».

Почнемо з дівчат. Сучасне життя не потребує від нас одноманітності, воно вимагає яскравості, всебічності, впевненості, неординарності, творчості, епатажності, непосидючості, самостійності. Тому всі ми такі різні: домашні, вуличні, розумні, стримані, блондинки, брюнетки, руді, з характером, спокійні, гонорливі, наполегливі... Але кожна потребує для кохання чогось особливого – того, що бажає тільки вона, що зможе задовольнити її дівочу душу. Кожна робить свій вибір. Задумайся, що тобі потрібно для кохання: щоб він подобався твоїм подругам чи достатньо не відчувати сонливості, коли він розмовляє; щоб був душею компанії чи досить щоб він був нормальним хлопцем, без «вибриків»; простий чи бажано з грошима; щоб не соромно було познайомити з татом і мамою; чи потрібні його думки і вчинки; вміння вчасно вийти з кімнати і опанувати себе під час сварки; особисті якості; час проведений з

ним наодинці; щоб могла йому вірити; щоб кохав; щоб можна було погріти руку в його кишені, сплести пальці і гуляти разом; заздрість перехожих, коли він допомагає сісти в його машину; накинута його куртки на твої плечі...

Що потрібно хлопцям для кохання? Потрібний розмір ніг чи бюсту; її природна мудрість чи в голові порожньо; щоб знала своє місце чи навпаки, щоб мала що сказати як повернешся додому серед ночі п'яний; схожість на твою маму; її солодка брехня чи правдиві слова; щоб не зраджувала і теж саме тобі пробачала; щоб постійно не переїжджала від тебе до мами; щоб не змінювала, а кохала такого, яким ти є насправді; щоб твої друзі залишилися твоїми, коли у вас народиться дитина; щоб після весілля не ховатися від неї; щоб не телефонувала серед ночі просячи все кинути і приїхати до неї; щоб був багатим її батько; під час скандалів не жалкувати, що вона не хлопець і не вдарити; щоб вона кохала спокійно, мирно; щоб не можна було в її очі надивитися; чи потрібні її жести, душа...

Щоб дати відповідь на ці питання треба просто зазирнути в свою душу чи серце, зрозуміти свій характер, переглянути своє життя, переосмислити свої прагнення, врахувати сподівання і цілі для свого майбутнього. Ніколи не потрібно шукати, за що можна кохати людину, кохання ніколи не виправдовується. Жаль марнувати своє життя на випадкові зустрічі, тижневе захоплення, не ставити питань «за що ти кохаєш?».

Для кохання достатньо мати серце.

Вікторія ХАЛУПЧЕНКО

Видавничий центр «Софія» пропонує видавничо-поліграфічні послуги високого рівня:

- виготовлення макетів обкладинок та палітурок;
- палітурні роботи книг, наукових робіт, канцелярських документів;
- підготовка до друку і видання книжкової продукції;
- виготовлення ескізів та друк візитних карток, запрошень, вітальних листівок, буклетів тощо;

Отож, запрошуємо до співпраці. Гарантуємо доброзичливе ставлення та добротність виконуваних робіт. Чекаємо вас за адресою: м Умань, вул. Садова, 28.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327.

Свідоцтво про реєстрацію – ЧС – 479 від 16. 06. 2003 року

Редактор ПОЛІЩУК Петро Миколайович

Віддруковано з оригінал-макета ІІІ Йовтий О. О. 20300, м. Умань вул. Садова, 28 Тел. 8 067 77 30 197 8 097 9 467